

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

18. De caussis Amoris in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Εκ δὲ ἀριτῶν σφοδρῶς πισυρόν πλεκῶν
ἀφ' ἑαυτῆς,

Τὸς δὲ φέρων, πρώτῃ τῆς ἑφίης εἰφο-
μας.

Non ex vulgi vaga (Hospes) Venere, non
à terra

Sum, nec corporea soboles latitia:

Verum ego in pura mortalium mente facem
accendo

Proba eruditionis, mentem in caelum educo.

Ex quatuor autem virtutibus togidem coro-
nas decerpo.

Quas omnes fero, sed prima me coronat sa-
pientia.

Idiota lib.
de amore
diuino.

Hæc Ethnici per nebulam duntaxat vide-
runt. Quanto melius Christiani, inter quos
sapiens ille idiota, in libello de amore diuino,
vriusque pugnas non inani verborum fuceo,
sed Dei mouentis spiritu describit, vbi de im-
pudico amore hæc habet: Talis amor est la-
queus animæ, discrimen vitæ, mors suavis,
blanda percussio, interfectio linicens, mel fel-
leum, petniciis delicata, mali natura boni co-
lore depicta, domus tempestatis, dulce venci-
num, malum spontaneum, sapida iugulatio,
& omnium rerum calamitas. Nam Adam &
Euam de Paradisi deliciis eiecit, celestes ter-
renos fecit, humanum genus in infernum de-
merfit, vitam abstulit mundo, laborem, & pres-
suram inuenit, & malum quod ad mortem
perducit; fœdat pueritiam, perdit iuuentatem,
incitat, ac inquietat emortuam carnem, & se-
nectutem.

De causis amoris in genere.

CAPVT XVIII.

Plato in
coniuiio.

Abulam narrat Plato in conuiuio de a-
moris natalibus. Quando nata est, in-
quit, Venus, parato conuiuio discubue-
runt Dij ceteri, & Concilij filius Porus, affluen-
tiæ Deus. Cum cœnati essent, Penia, (siue La-
tinè Paupertatem malis dicere) mendicatura
cibum, vt pote epulis illic abundantibus, ve-
nit, & circa fores obuersabatur. Porus qui-
dem nectare ebrius (vinum namque nondum
erat) Iouis hortum ingressus est, & somno
grauatus dormiebat. Penia verò inopia com-

Amoris
natales.

pulla, quo pacto filium, quasi quibusdam in-
sidiis ex Poros conciperet, excogitauit. Quare
iuxta illum accubuit, amoremq; concepit. Ha-
bet igitur amor ex matris ingenio, vt pauper
fit, pulchrumque, & bonum, quasi natura lux
cumulatam absolutionem appetat. Hoc amo-
ris obiectum, hæc caussa, & origo, vnde omnes
eliciuntur amores.

Pulchri verò, boniq; magna est affinitas, in-
gens amicitia nodus, vnde pulchrum, & bo-
num Hebræi vno vocabulo אהבה appella-
runt, Græci ἐκ καλῆ ἔραστῶν vntone καλοκαγα-
θίων fecerunt. Hæc pulchritudo cum bono
semper copulata, illex est amoris, & fax ipsius
cupiditatis. Vna est autem perfecta, & abso-
luta omnibus numeris species, splendor glo-
ria penes patrem luminum, & figura substan-
tia eius.

Ex ea, tanquam ex lucis fonte, triplex emi-
cat pulchritudo, vna quidem per Angelicos
intellectus, puras illas, & ab omni labe deter-
sas mentes. Altera per intellectuales animas,
atomos quasdam stupendæ illius maiestatis.
Tertia denique cæteris longè inferior, per
varia corpora, quibus inest, longè, lateq; spar-
gitur, atque diffunditur; Non secus, ac si lu-
men vnum, per tria quædam vitra, coloribus
inter sese dissimillima, in oculos nostros desi-
liat.

Quod si eos aspectus haberemus, qui diui-
na liquidò contemplari possent, rerum cœle-
stium pulchritudini, quasi purissimo fonti se-
per affixi, nunquam diuelleremur, sed misce-
ri, & hebetes, propter naturæ nostræ partim
imbecillitatem, partim etiam peruersitatem,
per species corporeas, quasi vitra, crassa ple-
runque, & sordida; pulchritudinis, ac lucis ri-
uulos consectamur, ad quam etiam mentis
corruptæ vitio, & contagione sæpius hallu-
cinamur.

Ex quo præclarè Diuus Dionysius, ad veri
amoris faces, in animis excitandas, post pul-
chrum, & bonum, statim collocat φῶς νοη-
τὸν lumen intellectuale, quod cum ipsa pul-
chritudine coniungit. φῶς νοητὸν λέγεται,
& ὑπὲρ πάντων φῶς ἀγαθόν, ὡς ἀκτίς παρ-
γάλα, & ὑπερβλήζουσα φανοχυσία, πάντα
τὸν ὑπερχόσμιον, & ἐγκόσμιον νοῦν ἐκ
τῶν πλερώματων αὐτῆς καταλαμβάνουσα,
lumen intellectuale appellatur, quod supra
omne lumen bonum est, tanquam fontis ra-
dius,

Secunda ad
amorem
illecebra
φῶς νοητὸν
lumen
cognitio.

dius, & superfluens luminis diffusio, omnem, quæ supra, & intra mundum est, mentem, sua plenitudine illustrans. Hoc igitur nos primum, ad boni cognitionem, intelligentiamq; promouet, deinde etiam ad amorem suis quodammodo facibus irritat.

Tertiò. Conciliatricula est amoris similitudo, & ingens ad vincendas, simulq; retinendas mentes incitamentum. Similia quippe gaudent similibus, & Simia Simiæ, Gracculus Graculo iucundissimus, vel, vt est in vetere proverbio:

Τ. ἡ δὲ μὲν τέρησι. φησὶ. Ὁ, μὲρ μὲν δὲ μὲρ μὲν.

quod Ouidius expressit his versibus:

Scilicet ingenio aliqua est concordia iunctis,
Et seruat studij fœdera quisque sui.

Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,

Rectorem dubiæ nauis a puppi amat.

Quartò. Vetus amatorum affectus à Seneca, sine medicamento, sine herba, sine vilius veneficæ carmine, Si vis amari, ama. Et verò, pretium amoris accommodatissimum, est amor, nullumq; videtur adeo rigidum, & ferrox ingenium, quod amoris illecebra non pelliciatur ad redamandum. Contingit tamen nonnunquam, vel naturæ arrogantia, vel arcana quadam antipathia, vel vitiosi amoris corruptela, qui iustam quandam, & discrimen appetit, vt homines, quos vident ad amandum procliuēs, minimè redament, quinimo eorum magis amore capiuntur, qui minus amori respondent, secundum vulgatum Aufonij versum:

Hanc volo, quæ non vult, illam quæ vult, ego volo.

Hæ ferme sunt præcipuæ amoris causæ, quas enucleatius persequutus Aristoteles, in quindecim genera diuidit.

Quindecim Amoris causæ in specie,
ex Aristotele.

C A P V T XIX.

Prima, est beneficentia, vel benefica voluntas, amant enim omnes eos, qui benefecerunt, aut quos putant velle benefacere. Quæ affectio, tam naturalis est, vt ipsi beluarum ingenio coaluerit.

Secunda, habere res communes, de iisdem letari, in iisdem periclitari; simul in societatem laboris, simul in præmiorum, & fructuum contubernium venire.

Tertia, est iustitia, amant enim iustos, & innocentes, quales sunt, qui non ex aliorum damnis viuunt, sed honestis artibus, suaq; sibi industria victum comparant.

Quarta, esse bonum, & integra fama. Talibus eum volunt omnes amici fieri, quum & ipsi improbi amant hoc specioso gloriose amicitie titulo, rerum suarum infamiam regere.

Quinta, non aduersari. Itaque amant, in communi vita, & consuetudine, affabiles, qui neque sunt exprobratores beneficiorum, neque vitiorum censores. Qui crimina minimè obiectant, qui non maledicunt, irascentibus non aduersantur, aut si irati fuerint, facillimè conciliantur.

Sexta, studiosè se gerere. Amant enim omnes bene affectos, qui admirantur, qui fauent, qui insigni beneuolentia prosequuntur, cum omnes amati, & suspici lubenter velint.

Septima, similitudo, amant quippe similes, & eadem proficentes si non impediunt, neque ex eodem sit vita. Est enim similitudo per se pariat amorem, tamen propter aliquod impedimentum gloriæ, vel lucti, pigrit indignationem, & inuidiam, iuxta Heliodi dictum:

Καὶ κεραλεὺς κεραμῆι κοτῆει, καὶ τὸν τεύτων καὶ πλωχὲς πλωχῶ φθονεῖ, καὶ ἀειδὸς ἀειδῶ.

Octaua, familiaritas, amant enim apud quos, sic se habent, vt non afficiantur metu, nec pudore, maximè in his, quæ sunt ad opinionem: Alia enim ad veritatem turpia sunt, quæ nemo vnquam probus admiserit. Alia sunt ad opinionem, quæ potest, sine culpa, quilibet facere.

Nona, nimia reuerentia, nam amant etiam eos, apud quos pudore afficiuntur, eorum qui sunt πρὸς ἀλλήλων, propter eam, quam aduersus ipsos habent obseruationem.

Decima, æmulatio, aut enim amant eos, aut iis amici esse volunt, quibus, eum de amore concertant, & quorum æmulationem appetunt, & non inuidiam.

Vndecima, Procuratio honorum. Nam amant

Quarta
mutuus
amor.
Sen. ep. 9.